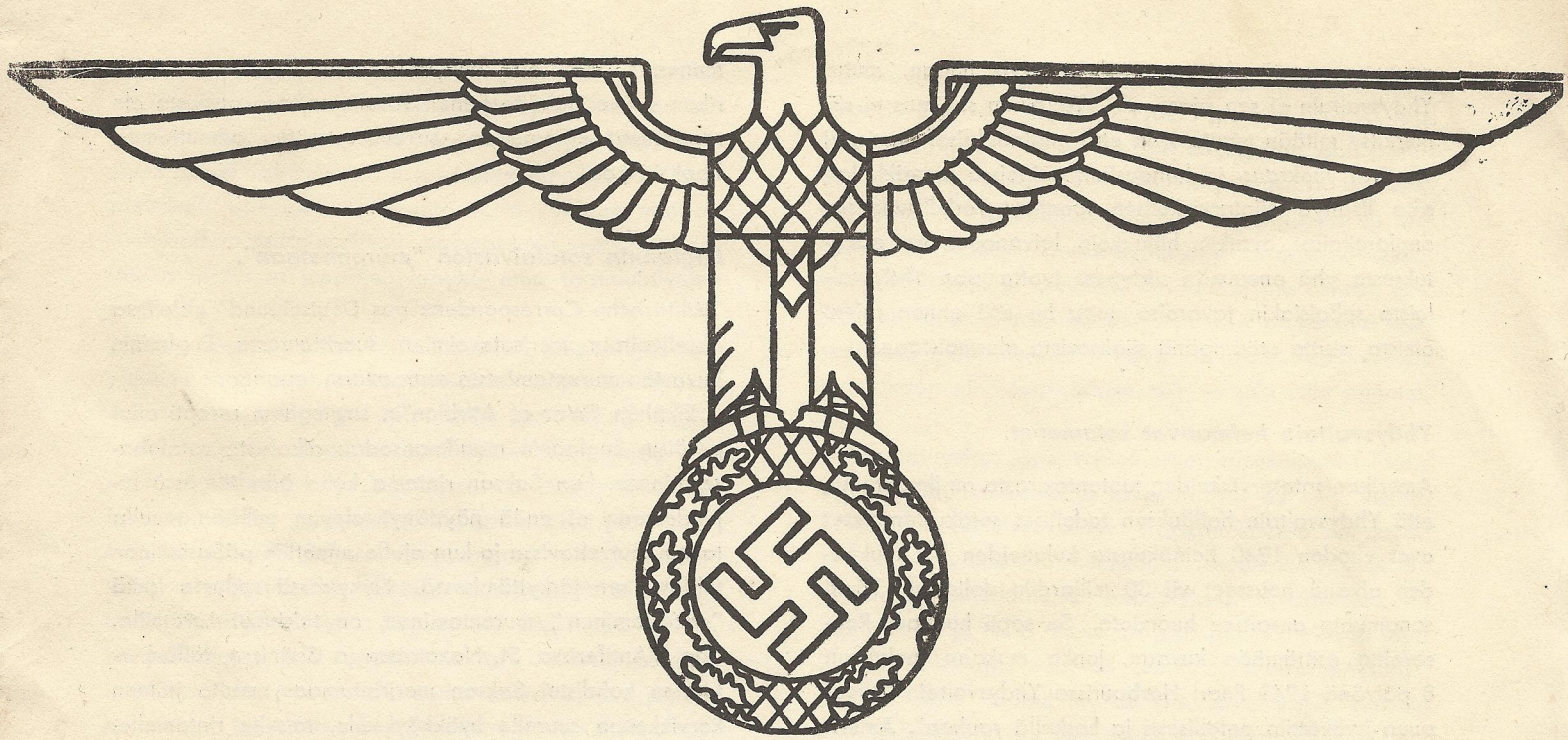

SAKSAN LÄHETYSTÖN SANOMALEHTIOSASTON JULKAISU

HELSINGISSÄ, KESÄK. 12 P:NÄ 1942

Mitä tuotantoministeri Lytteltonilla on sanottavaa.

Berliini, kesäkuun 11 päivänä. Englannin tuotantoministeri Lyttelton, joka parhaillaan oleskelee Yhdysvalloissa, piti vasta juuri puheen Englannin varustautumisen edistymisestä. Lyttelton ei tällöin epäröinyt mainita sekä nykyään Isossa-Britanniassa valmistettavien taisteluvaunujen kappalelukua että myös tuotettavien raskaiden tykkien kappalelukua. Siirtyessään puhumaan lentokoneiden tuotannosta Lyttelton lausui ajatuksensa jo koko lailla monimutkaisemmin. Hän kertoi nykyisen tuotannon ylittävän 100 prosentilla vuoden 1940 viimeisen neljänneksen tuotannon ja että Ison-Britannian, Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton yhteinen tuotanto on kaksi kertaa niin suuri kuin akselivaltain. Tällaisen väitteen Lyttelton esitti, vaikka hän myönsi, ettei hänellä ole tiedossaan Neuvostoliiton tuotantonumeroita. Voidaan vain ihmetellä Englannin kansan pitkämielisyyttä, kun se neljäntenä sotavuotena yhä vielä sallii esitettävän itselleen tällaisia laskutemppuja.

Ensiksikin on varmaa, että Lyttelton ei ollenkaan tiedä Saksassa ja Italiassa valmistettavien lentokoneiden tarkkaa lukua. Näin ollen hän ei myöskään voi väittää englantilaisten ja amerikkalaisten valmistavan niitä enemmän tai kaksi kertaa niin paljon. Kaikki, mitä englantilaiset ja amerikkalaiset ovat tietävinään Saksan ja Italian lentokoneentuotannosta, nojautuu pelkkiin oletamuksiin. Mutta miksi Lyttelton karttaa mainitsemasta suoraan ja avoimesti Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa nykyään valmistettavien lentokoneiden kappalelukua? Kun Englannin tuotantoministeri pitää sopivana syrjäyttää salassa pitämisen lain Englannin varustusten muiden tuotannonhaarojen kohdalta, olisi hän voinut sen aivan rauhassa tehdä myöskin lentokoneiden tuotannon ollessa kysymyksessä. Yksikään englantilainen ei tiedä, kuinka paljon lentokoneita Iso-Britannia valmisti vuoden 1940 viimeisellä neljänneksellä. Näin ollen ei häntä myöskään nyt ollenkaan hyödytä Lytteltonin tekemä vertailu.

Eräs toinen kohta, joka ansaitsee maininnan puhuttaessa Lytteltonin Yhdysvalloissa oleskelusta, on englantilais-amerikkalainen virallinen tiedonanto, jonka mukaan kummankin kansan kaikki elintarvikkeet otetaan yhteiseen käyttöön. Useimmat amerikkalaisethan ovat jokseenkin sivistymättömiä ja ilmeisesti tämä on se pohja, jolta lähtien heille uskalletaan ilmoittaa tämä tosiasia. Kun näet Yhdysvallat kuuluu maailman rikkaimpiin elintarvikkeita tuottaviin maihin ja se voi luopua tuomasta maahan elintarvikkeita, lukuun ottamatta teetä, kahvia ja mausteita, koska kaikkia on omassa maassa runsain määrin, täytyisi englantilaisten kuolla nälkään, ellei maahan tuotaisi elintarvikkeita. Niin sanottu englantilais-amerikkalainen elintarvikkeiden yhteiseen käyttöön ottaminen on siis peräti yksipuolista hommaa. Vaikka Englantiin laskettaisiin kuuluviksi Brittiläisen imperiuminkin apulähteet, on Englannin elintarviketila sittenkin huonompi kuin Amerikan. Niinpä on Englannin pakko tur-

vautua argentiinalaiseen jäähdytettyyn lihaan, mutta Yhdysvaltain ei sen sijaan ole. Tällainen sopimus ei siis merkitse mitään muuta kuin että englantilaiset ilmeisesti vaativat vuokraus- ja lainauslain puitteissa amerikkalaisilta lisättyä elintarvikkeitten tuontia. Todellisuudessa englantilaiset ovatkin hiljakkoin laivanpuutteen pakotuksesta yhä enemmän siirtyneet tuottamaan Yhdysvalloista sellaisiakin tavaroita, joita he sitä ennen toivat omista, mutta etäämpänä sijaitsevista alusmaistaan.

Yhdysvaltain huimaavat sotamenot.

Amerikan sotatarvikkeiden tuotantovirasto on ilmoittanut, että Yhdysvaltain hallituksen todelliset sotakustannukset ovat vuoden 1940 heinäkuusta kuluneiden 23 kuukauden aikana nousseet yli 30 miljardiin dollariin. Tämä sanamuoto ansaitsee huomiota. Se sopii huonosti Rooseveltin esittämään kuvaan, jonka mukaan joulukuun 8 päivänä 1941 Pearl Harbourissa Yhdysvaltain "kimppuun hyökättiin petollisesti ja keskellä rauhaa". Amerikan sotatarvikkeiden tuotantovirasto vahvistaa vain todeksi saman asian, jonka kaikki sivistyneet ihmiset jo kauan ovat tietäneet, että nimittäin Yhdysvaltain hallitus oli pienimpiä yksityisseikkoja myöten valmistellut maansa osanottoa sotaan jo vuosikausia ennen joulukuun 8 päivää 1941.

Kuuluisa punainen nenä.

Gloucesterin herttua ei ole palannut Keski-Idästä takaisin Englantiin, vaan jatkanut matkaansa Intiaan. Kun hänellä ei ole hoidettavanaan mitään tärkeitä poliittisia eikä sotilaallisia tehtäviä ja kun hänen hengenlahjansa ja ulkonainen olemuksensa enemmän edustavat englantilaisten pilakuvan piirtäjäin niin halukkaasti käyttämää "Colonel Blimp"-tyyppiä on tällä matkalla ilmeisesti pelkästään koristeellinen tarkoitus. Sen jälkeen kun Union Jack on vedetty alas niin monen Aasiassa sijainneen brittiläisen varustuksen katolta, on jonkun Englannin kruunua lähellä olevan läsnäolon nyt uudelleen elvytettävä muistoa Imperiumin loistosta. Gloucesterin herttualla tosin loistaa vain yksi ainoa paikka, hänen kaikissa Englannin upseerikasinoissa tunnettu kuuluisa punainen nenänsä.

Vaatimaton ministeriö.

Kuinka vaatimattomaksi Amerikan meriministeriö on tullut, se ilmenee eräästä meriministeri Knoxin antamasta sukellusvenesodan tilaa koskevasta ilmoituksesta. Ministeri on näet ilmoittanut, että viime viikolla on tosin upotettu 20 laivaa, mutta ei kuitenkaan ainoatakaan 50,5 meripeninkulmaa lähempänä rannikkoa. Tämä on tietysti Amerikan torjuntataktiikan saavuttama suunnaton menestys. Knox olisi vain vielä voinut lisätä, ettei Amerikan sisävesilläkään hänen varokeinojensa ansiosta ole tapahtunut ainoatakaan sukellusveneitten aiheuttamaa haaksirikkoa.

Englannin sotalaivastoa "murennetaan".

"Militärische Correspondenz aus Deutschland" kirjoittaa akselivaltain merisotavoimien suorittamasta Englannin laivaston murentamisesta seuraavaan tapaan:

Eiköhän "War of Attrition"in strateginen resepti ollut peräisin Englannin maailmansodan aikaisista sotalaboratorioista, kun Saksan rintama koko äärettömässä lujuudessaan ei enää näyttänyt olevan millään muulla tavoin murrettavissa ja kun ajalle annettiin pääasiallinen tehtävä sen järkyttämisessä. Nykyisessä sodassa tämä "nakertaminen", murentaminen, on toistunut Lofoteilla, Kap d'Antiferissa, St. Nazairessa ja Caënissa, tällä kertaa se kohdistui Saksan meririntamaan, mutta jälleen korvikkeena suurelle hyökkäykselle, toiselle rintamalle, jota nykyään on pidetty mahdollisuuksien rajojen ulkopuolella olevana. On epäilemättä totta, että tämä strateginen ajatus on käyttökelpoinen, kun suljettua hyökkäysliikettä ei voimasuhteiden takia voida toteuttaa tai kun vastustajaan ei muuten päästä käsiksi. Sotanäyttämön ollessa hyvin laaja on myös yhdistetty hyökkäys ja murentaminen aina sotaa käyvien tarpeen mukaan sangen hyvin ajateltavissa.

Akselivalloille olisi täytynyt merkitä itsemurhaa, jos ne ehkä olisivat lukumäärältään paljon heikommilla meritaisteluvoimillaan tahtoneet ryhtyä taisteluun englantilaisia taistelulaivoja taikka nyttemmin suorastaan yhdistynyttä englantilais-amerikkalaista laivastoa vastaan pakottaakseen esiin ratkaisun Välimerestä ja Atlantista. Vastustajan pakottaminen hajoittamaan voimiaan, kun painopisteitä jatkuvasti siirretään yhä kauemmas, kun luodaan uusia painopisteitä, kun vastustajan kauppateitä vastaan kohdistetaan toistuva ja vaihteleva uhka, kun se on pakotettu ajamaan pitkin valtameriä, kun sille aiheutetaan mitä suurin laivojen kulutus ja niiden yhä pitemmät telakoissa viipymiset, ja kun se houkutellaan sellaisiin asemiin, joissa omat lukuisat keveät yksiköt voivat niitä parhaiten ahdistaa, siinä ovat kai heikomman merivallan suurimmat mahdollisuudet tulosten saavuttamiseen. Mahdollisuudet tosin vain silloin, kun niihin liittyy sitkeä taistelu englantilaisen vastustajan Akilleen kantapäätä, sen kauppamerenkulkua vastaan.

Italialaisen sukellusveneen suorittama amerikkalaisen Marylandin-luokan taistelulaivan upottaminen on rengas samassa "nakerrustoiminnan" ketjussa, jonka uhreiksi ovat joutuneet upotetut "Roayal Oak", "Barham" ja "Hood" sekä pahoin vaurioitetut "Malaya", "Valiant" ja "Queen Elizabeth". Jo "Bismarck"ista käyty lopputaistelu osoitti, kuinka vaikeata Englannin amiraliteetin

silloin oli saada ajoissa kokoon riittävää taistelulaivoihin nojautuvaa ylivoimaa. Sillä meririntaman ääretön pituus Nordkapista Biarritziin ja Gibraltarista Aleksandriaan vaatii tinkimättömästi raskaimmilla yksiköillä suoritettavaa valvontaa kaikkialla, missä voidaan odottaa akselivaltain taisteluvoimain painopisteen syntymistä. Ja tällöin tarvitaan loppujen lopuksi aina taistelulaivojen panosta.

Sodan puhkeaminen Tyynellämerellä lisäsi suojaa tarvitseviin rannikoihin ja kauppateihin vielä uusia tuhansia meripeninkulmia ja antoi siten epäilemättä akselivalloille erittäin suotuisat edellytykset vastustajan voimain murentamiseen ja hajoittamiseen. Käsittämättömänä arvoituksena pysyy se, että englantilaiset ja amerikkalaiset Hawaijin jälkeen vielä siirsivät strategian läntiseltä sotanäyttämöltä itäiselle kokonaan toisenlaisiksi muuttuneista olosuhteista huolimatta. Eikö sitten olisi ollut paikallaan, kun Japanin mahtava laivasto otetaan huomioon, mitä voimakkain omien taistelulaivain ja lentokoneiden tukialusten keskittäminen yhteen meren valtiuden saavuttamiseksi nykyisen sodan mahtavimmassa meritaistelussa? Sen sijaan lähetettiin japanilaista vastustajaa vastaan "Repulse" ja Prince of Wales" yksinään, aivan kuin olisi ollut kysymys Tanskan salmien eikä Singaporen salmen vartioimisesta. Korallimerellä sitten jälleen suorastaan luovutettiin taisteluja kokeneelle vastustajalle kaksi taistelulaivaa ja Ceylonin edustalla uhrattiin, niin voidaan kai sanoa, yksinäinen lentokoneiden tukilaiva ja kaksi raskasta risteilijää turhan takia. Ilmeisesti on pitkällinen neuvottomuus lännen sodassa sumentanut Itä-Aasian sodan äkkiä puhjetessa silmät näkemästä sitä, että täällä Tyynellämerellä ei ollut kysymyksessä kaupan suojeleminen eikä maihinnousujen torjuminen, vaan yksinomaan vihollisen laivaston tuhoaminen, minkä jälkeen muut tehtävät olisivat ratkenneet itsestään.

Aleuttien silta Alaskaan.

"Berliner Lokalanzeiger" kirjoittaa yllä olevalla tavalla otsikoidussa kirjoituksessaan:

Japanilaisten hyökkäys Aleuttien saariryhmän satamiin on nyttemmin vienyt sotatoimet jo myöskin Amerikan Akilleen kantapäähän, kuten amerikkalaiset Alaskaa nimittävät. Amerikkalaiset ostivat Alaskan vuonna 1876 venäläisiltä 7,2 miljoonasta dollarista. Kauppa tehtiin poliittisista ja strategisista syistä. Venäläiset tahdottiin sulkea pois Amerikan mantereelta, ja voidakseen paremmin puolustaa maata amerikkalaiset tahtoivat ottaa suojaansa myös Siperian mantereelle päin suuntautuvan saarten muodostaman sillan. Amerikkalaiset tekivät silloin hyvän kaupan. Tähän mennessä he ovat jo saaneet maasta 1,5 miljardia dollaria. Yksistään harvinaisen kalaisain jokien ja järvien antama saalis on melkoinen. Kultaa on sieltä saatu 400 milj. dollarin arvosta, kuparia 215 milj. dollarin arvosta ja turkiksia 125 milj. dollarin arvosta. Alaskassa asuvan johtava, 32,000 valkoihoisen muodostama kansanaines on ymmärtänyt hankkia itselleen kaikenlaisia pieniä sivumonopoleja ja riistää niillä maata. Uudisraivaukseen tarvittavia kykyjä amerikkalaisilla ei ole eikä sen vuoksi ole ruvettu nostamaan maan uumenista siellä piileviä arvokkaita aarteita enempää kuin otettu viljelykseenkään hedelmällistä maatakaan siinä laajuudessa kuin se olisi ollut mahdollista.

Siltä alueelta, jossa valkoihoisten alaskalaisten lisäksi asuu 40.000 intiaania ja eskimoa, voi 20 milj. ihmistä helposti saada elatuksensa. Alaskan ilmasto on verrattavissa Skandinavian ilmastoon. Maanviljelyksellä on Alaskassa ainutlaatuiset edellytykset. Kasvuaikaa on 130 päivää ja tästä ajasta on joka päivä aurinkoa jopa 22 tuntiinkin asti. Alaskan vehnä on maanviljelysnäyttelyissä aina saanut korkeimpia palkintoja. Samoin kuin maanviljelyksen edistämistä on lyöty laimin, samoin on myöskin tina- ja nikkeliesiintymiä ryöstetty, mutta ei otettu suunnitelmalliseen käyttöön. Vasta nyt Amerikka muistaa Alaskan merkityksen ja koettaa kehittää Alaskan ja Aleuttien satamia erityisiksi sukellusveneitten ja lentokoneiden tukilaivojen tukikohdiksi. Mutta tämän 1,5 milj. km^2 laajan alueen harva asutus ja puutteellinen tunteminen ovat esteenä sen suurisuuntaiselle hyväksikäytölle.

Englanti ja Neuvostoliitto amerikkalaisen imperialismin kynsissä.

"Berliner Börsenzeitung" lehdessä julkaisemassaan pääkirjoituksessa lehden diplomaattiasiain toimittaja Karl Megerle tarkastelee niitä syitä, jotka ovat saattaneet Yhdysvallat ulottamaan vuokraus- ja lainauslain Englantiin ja Yhdysvaltoihin. Megerle kirjoittaa:

Helmikuun 23 päivänä 1942 saatettiin lainaus- ja vuokrauslaki Yhdysvaltain ja Englannin välillä uudelle tolalle. Maailmansodan aikaisten sotakorvausten ja lainojen järjestelyn myttyyn menon varoittamana tähän uuteen sopimukseen koetettiin saada vakuuksia. Tahdotaan esimerkiksi välttää, että velallinen näkee olevansa pakotettu esiintymään maailmanmarkkinoilla velkojan ankarana kilpailijana, taikka että kansainvälinen maksujärjestelmä joutuu epäjärjestykseen. Avoimeksi kysymykseksi jää, onnistutaanko tässä tarkoituksessa ja saako myöskin englantilainen velallinen silloin kustannuksensa korvatuiksi. Sitä epämieluisaa vaikutusta, joka tämän sopimuksen on täytynyt tehdä englantilaisiin, on koetettu hälventää siten, että sille annetaan mitä suurin taloudellinen ja poliittinen merkitys ja puhutaan suorastaan taloudellisesti Atlantin-julistuksesta. Amerikkalaiset eivät tahdo ottaa vastaan kultaa eikä rahaa ja

kaikkein vähiten sellaisia valmiita tavaroita, jotka esiintyvät kilpailijoina heidän omassa maassaan tai Etelä-Amerikassa. He ovat tarkoittaneet muita tavaroita, esimerkiksi raaka-aineita, joita he tarvitsevat, kauppa- ja sotalaivoja, englantilaisia yrityksiä ja pääomansijoituksia ulkomailla, ennen kaikkea Etelä-Amerikassa, Afrikassa ja Intiassa, edelleen taloudellisten ja poliittisten oikeuksien myöntämistä heille Brittiläisessä imperiumissa. Kun tällöin on kysymyksessä lainaksi saadun takaisin maksaminen Englannille kaikkein epämiellyttävimmässä muodossa, on sopimus juuri tässä kohden tahallisesti jätetty hyvin epämääräiseksi.

Mutta englantilaisilta kiristetty ratkaiseva myönnytys on samalla velvoitus, että he sodan loputtua kumoavat Yhdysvaltain hyväksi emämaan ja maailmanvallan muiden osien välillä tehdyn taloudellisen sopimuksen, tunnustavat vapaakaupan periaatteen ja avaavat siten kaikki ovet ylivoimaiselle amerikkalaiselle kilpailijalle. Jokainen englantilainen on varmaankin selvillä siitä, että Yhdysvallat julistaa vapaakaupan periaatetta ja pakottaa siihen muita vain sen vuoksi, että se tuntee itsensä taloudellisesti niin ylivoimaiseksi, että se luulee pystyvänsä kilpailemaan joka alalla. Mutta jokainen englantilainen tietää myös, että Englanti, joka on sodan rasituksissa vuodattanut paljon vertaan ja joka on lainaus- ja vuokrauslain määräyksillä sidottu käsistään ja jaloistaan, luovutetaan mielettömässä kilpailussa Yhdysvalloille. Tämän vuoksi lisääntyvätkin yhä tiedot, joiden mukaan Englannin isot taloudelliset ja kaupalliset yritykset nyt jo ahdistavat hallitustaan suojelemaan niitä tällaiselta vaaralta.

Nyt on mielenkiintoista, että Yhdysvaltain ulkoasiainministeri Hull esitti toukokuun lopulla Litvinoville sopimusehdotuksen, jonka tarkoituksena on saattaa lainaus- ja vuokraussuhde Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton välillä samanlaiselle kannalle kuin se on Englannin ja Yhdysvaltain välillä. Tällä sopimuksella yritetään saada myöskin Neuvostoliitto luovutetuksi Yhdysvaltain taloudellisen imperialismin käsiin. Toistaiseksi ei Moskovasta ole vielä saatu vastausta tähän amerikkalaisten ehdotukseen. Se onkin ymmärrettävää, sillä se saattaa Stalinin, miten hyvänsä hän siihen suhtautuukin, kiusalliseen asemaan. Ensiksikin se merkitsee, että Roosevelt pitää Neuvostoliittoa jo niin heikentyneenä ja Yhdysvalloista riippuvana, että hän ylipäätään voi tehdä sille tällaisen tarjouksen. Toiseksi sen hyväksyminen merkitsisi, että Neuvostoliitto luopuu niistä pääperiaatteista, joille se on rakentanut taloudellisen ja yhteiskunnallisen elämänsä. Sillä jos on olemassa jokin talous- ja kauppajärjestelmä, joka viimeistä yksityiskohtaansa myöten on ristiriidassa vapaan maailmantalouden kanssa, on se juuri Neuvostoliitossa. Jos Stalin rehellisesti hyväksyy Amerikan ehdotuksen, tunnustaisi hän samalla bolshevismin aseman heikentymisen sekä omassa maassa että ulkomailla, mistä voisi olla tuhoisia seuraamuksia. Mutta jos hän hyväksyisi sopimuksen sellaisin varauksin, että hän ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa jälleen peruuttaa allekirjoituksensa, joutuisivat Amerikan ja Neuvostoliiton suhteet ajan tullen mitä jyrkimpään ristiriitaan keskenään. Neuvostoliitossa täytyy siis Amerikan ehdotuksen tuntua aivan samanlaiselta kuin Englannissa, nimittäin yritykseltä saada kiristetyksi hädässä olevalta myönnytyksiä ja käyttää liittolaisen vaikeata asemaa häikäilemättä pohjoisamerikkalaisen rahavallan hyväksi. Muun maailman edessä Roosevelt yrittää puhdistautua tällä tempulla moitteelta, että hän esiintyy bolshevismin mainostajana.

Amerikka itse kulkee täysin purjein valtiojohtoista taloutta ja tähänastisten taloudellisten muotojen loppuselvitystä kohti. Muut kansat tahdotaan kiristää purkamaan kaupan tiellä olevat rajoitukset, mutta samaan aikaan Keski- ja Etelä-Amerikka pakotetaan liittymään enemmän tai vähemmän suljettuun panamerikkalaiseen taloustilaan, josta vihollisten ohella aiotaan karkoittaa myös englantilaiset ystävät ja joka tahdotaan varata yksinomaan omaksi taloudelliseksi siirtomaaksi. Teoriassa puhutaan maailman raaka-aineitten vapaasta saannista, mutta käytännössä rakennetaan teollisuus, jonka on keinotekoisella tavalla valmistettava raaka-aineet, jotka on menetetty Malakan niemimaalla, Hollannin Intiassa jne. Teoriassa julistetaan merten ja merenkulun vapautta, mutta käytännössä tahdotaan rakentaa sota- ja kauppalaivasto, joka on mahtavampi kuin minkään muun kansan, alistaa nämä kansat Amerikan tahdon alaisiksi ja riistää itselleen suurin osa maailman rahtiliikennettä. Taloudellisella alalla vallitsee samanlainen täydellinen valheellisuus kuin ulkopoliittisellakin. Itselle vaaditaan kaikkia Monroen opin oikeuksia, toisilta suurvalloilta ne kielletään. On vanha kokemus, että sellaiset voimat, jotka historia on tuominnut kuolemaan, viimeisellä kaudellaan vielä kerran ponnistautuvat mitä suurimpaan julkeuteen ja vaatimuksiin, että niiden periaatteita julistavat mitä jyrkimmässä ja kärjistetyimmässä muodossa sellaiset miehet, jotka eivät enää kykene niitä toteuttamaan.

SAKSAN LÄHETYSTÖN SANOMALEHTIOSASTO: Helsinki, Vuorimiehenkatu 7, 4:s kerros. Puhelin 61 781.

Helsinki 1942 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapaino Oy.